

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглянуто сутність поняття "фінансовий результат". Досліджено шляхи підвищення прибутковості підприємства. Запропоновано методичні підходи щодо аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства.

Аннотация. Рассмотрена сущность понятия "финансовый результат". Исследованы пути повышения доходности предприятия. Предложены методические подходы к анализу финансовых результатов деятельности промышленного предприятия.

Annotation. The essence of the concept "financial result" was studied. Ways to improve company profitability were investigated. Methodical approaches to the analysis of the financial results of an industrial enterprise were offered.

Ключові слова: підприємство, аналіз, фінансовий результат, доходи, прибутковість, ефективність, удосконалення, діяльність.

Ефективність діяльності підприємства багато в чому залежить від того, наскільки швидко і правильно воно орієнтується у ринкових відносинах. Аналіз фінансових результатів набуває при цьому особливої важливості і необхідності, адже умовою життєдіяльності підприємства й основою його ефективного розвитку на конкурентному ринку є стабільність.

Промислові підприємства прагнуть одержувати такі доходи, які не тільки покривають видатки, але й достатньою мірою їх перевищують. Факт перевищення доходів над витратами, пов'язаними з діяльністю підприємства, означає, що підприємство має прибуток – позитивний фінансовий результат.

У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі сторони діяльності підприємства: рівень його технології та організації виробництва, ефективність системи управління, контролю за рівнем витрат та рівнем реалізаційних цін, особливості господарського механізму та державне регулювання розвитку певної галузі з огляду на її значення для розвитку економіки країни.

Дослідження та розглядом фінансових результатів промислових підприємств займалися велика кількість вчених, а саме: Покропивний С. Ф., Коробов М. Я., Череп А. В., Гайдс Н. М., Тарасенко Н. В., Протасов В. Ф.

Гайдс Н. М. розглядав фінансовий результат як виражений у грошовій формі економічний результат господарської діяльності підприємства, об'єднання, організації в цілому чи його окремих підрозділів [1].

На думку Коробова М. Я., фінансовий результат – це економічний підсумок виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, виражений у вартісній (грошовій) формі [2].

Тарасенко Н. В. вважає, що фінансовий результат – це приріст або зменшення капіталу організації в процесі фінансово-господарської діяльності за звітний період, який виражається у формі загального прибутку або збитку [3].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств є важливим засобом підвищення конкурентоспроможності підприємства, цей факт набуває все більшого значення в умовах ринкової економіки [1].

Здійснення якісного аналізу фінансових результатів дає відповіді на питання, що пов'язані з вирішенням проблем підвищення ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Тому для об'єктивного аналізу фінансових результатів доцільно використовувати методику, що наведена в таблиці.

Ця методика є повною та результативною, оскільки за кожним методом отримуються відповідні результати, за якими можна робити важливі та значущі висновки для прийняття доцільних, ефективних управлінських рішень. Дану методику аналізу підприємства пропонується застосовувати в практичній діяльності промислових підприємств.

Методичні підходи щодо аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства

Етапи	Інструментарій	Отримані результати
1. Збір необхідної для аналізу інформації		
2. Проведення аналізу фінансового стану підприємства		
Аналіз основних показників ефективності фінансової сфери	Коефіцієнтний метод, порівняльний метод, методи горизонтального та вертикального порівняльного аналізу	Стан фінансової діяльності та фінансові можливості підприємства
Аналіз основних показників виробничої сфери		Ступінь придатності основних виробничих фондів, рівень використання основних засобів та матеріалів у дохідності підприємства
Аналіз собівартості за елементами операційних витрат		Стан виробництва та фінансових результатів; визначення перспектив для розвитку та закріплення позицій на ринку
Аналіз собівартості за елементами операційних витрат	Методи вертикального та горизонтального порівняльного аналізу	Зміна за період величини витрат на виробництво, які входять у собівартість продукції
Аналіз структури бухгалтерського балансу	Методи вертикального та горизонтального порівняльного аналізу	Величина змін, які відбулися за аналізований період та визначення наслідків
Аналіз фінансового стану підприємства	Коефіцієнтний метод, горизонтальний порівняльний аналіз	Рівень фінансових результатів, які зумовлюють можливості підприємства
Аналіз витрат від браку	Метод відносних різниць	Рівень понесених витрат від браку на виробництві
Аналіз рентабельності продукції	Метод базисних підстановок	Оцінка ефективності та раціональності використання вкладених коштів
3. Побудова економіко-математичних моделей		
Побудова лінійної багатofакторної регресійної економіко-математичної моделі	Методи кореляційного та регресійного аналізу	Виявлення загальних закономірностей, зв'язків та залежності між чистим прибутком та впливаючих на нього факторів
4. Формування висновків про загальний стан підприємства, виділення найвагоміших показників впливу на прибутки та доцільність прийняття відповідних управлінських рішень		

Глибокі перетворення, що відбуваються в економіці, сприяють максимальній мобілізації внутрішніх резервів. Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин найбільше значення має виявлення резервів збільшення об'єму продукції, зниження собівартості, зростання прибутку.

Одним із резервів зростання прибутку підприємства є збільшення об'єму реалізації товарної продукції. Між прибутком та об'ємом реалізації існує пряма залежність, тобто чим більше продукції реалізується за інших рівних умов, тим більшою є сума прибутку, і навпаки – невиконання плану з реалізації зменшує прибуток. Збільшення прибутку в результаті виробничої діяльності дає можливість підприємству заробити засоби на виробничий і соціальний розвиток, матеріальне заохочення, до того ж це стає функцією самого підприємства. В той же час зростання прибутку на підприємстві означає й збільшення відрахувань в державний бюджет [4].

Дуже важливою для підприємства є розробка та реалізація наково-технічних нововведень, за які можна отримувати ліцензії. Певну роль у процесі реалізації продукції відіграє правильна організація оплати праці робітників відділів збуту промислових підприємств; організації збутової програми відведена маркетингу. Практика світової торгівлі показала, що багато видів нових виробів не знаходять свого покупця на ринку без вправної організації маркетингу. Тому в цих умовах господарювання слід більше уваги приділяти маркетингу. Для збільшення обсягу отриманого прибутку велике значення має збереження наявних довготривалих господарських зв'язків. Їх зруйнування погано позначається на виробництві, матеріально-технічному постачанні. Для зростання обсягу прибутку від реалізації необхідно регулярно проводити інвентаризацію запасів і обладнання з метою виявлення надлишків. Ці надлишки необхідно продавати за ринковими цінами. Ефективне використання матеріальних ресурсів значною мірою залежить від роботи відділу постачання [2].

Одним із важливих завдань органів постачання промислових підприємств (об'єднань) є контроль за станом запасів і за управлінням ними. Робота служби постачання повинна сприяти економічному і раціональному використанню матеріальних ресурсів під час планування матеріально-технічного постачання, в процесі операційної роботи з виконання розроблених планів постачання, а також у ході прямого використання матеріальних ресурсів.

Значний вплив на збільшення прибутку має оновлення основних фондів. Технічне переозброєння виробництва покращує економічні показники роботи підприємств. Збільшення прибутку є одним із напрямів підвищення продуктивності праці, економії трудових витрат на виробництво. Значний вплив на підвищення продуктивності праці і, відповідно збільшення розміру прибутку, має скорочення застосування ручної праці, подальше впровадження механізації і автоматизації виробничих процесів. Розрахунки спеціалістів показують, що за умови механізації робіт продуктивність праці збільшується у 1,5 – 2 рази.

Основою збільшення прибутку є впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу. Саме науково-технічний прогрес та його ресурсозберігаючий характер забезпечують різкий поворот до інтенсифікації.

Зниження собівартості продукції є найважливішим фактором зростання прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно відображається економія матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається підприємство. Максимальна мобілізація резервів собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування підприємства [5].

Підприємству для підвищення прибутковості діяльності слід зосередити увагу на внутрішніх і зовнішніх факторах, зокрема на збуті продукції, на зниженні її собівартості і створенні конкурентних цін на товари. Побудова на підприємстві відповідних організаційно-методичних систем забезпечення управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу і планування може значно скоротити шлях до досягнення основної мети підприємства – до прибутку.

Проблема поліпшення та управління прибутком є найбільш актуальною для підприємства. Механізм ефективного управління прибутком повинен сприяти підвищенню ефективності виробництва і стимулювати його розвиток.

Наук. керівн. Петряєва З. Ф.

Література: 1. Гайде Н. М. Фінансовий аналіз / Н. М. Гайде. – Львів : ЛБІ НБУ, 2006. – 414 с. 2. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробов. – К. : Знання, 2000. – 812 с. 3. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства / Н. В. Тарасенко. – 2-ге вид., стер. – К. : Алерта, 2003. – 485 с. 4. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний. – К. : КНЕУ, 2004. – 528 с. 5. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с. 6. Череп А. В. Економічний аналіз / А. В. Череп. – К. : Кондор, 2005. – 159 с. 7. Протасов В. Ф. Анализ деятельности предприятия производство, экономика, финансы, инвестиции, маркетинг / В. Ф. Протасов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 536 с. 8. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – 3-е изд., перераб. и доп. – К. : Ника-Центр, 2007. – 766 с. 9. Зайцев Н. Экономика промышленного предприятия / Н. Зайцев. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 358 с.